

“ Het
Ethisch
Rijk
van
Rotary
”

Inhoud

1

Voorwoord

pagina 3

2

**Jij, jezelf, de Rotariër,
Rotaracter, RIJK aan ethiek**

pagina 4

3

**Waarom is
Rotary/Rotaract ethiek?**

pagina 7

4

**Hoe zien we een Rotariër,
een Rotaracter?**

pagina 8

5

**Gedraging
in de club**

pagina 11

6

**Diversity, Equity
and Inclusion**

pagina 13

7

**Een
spuitje theorie**

pagina 17

8

Workshop

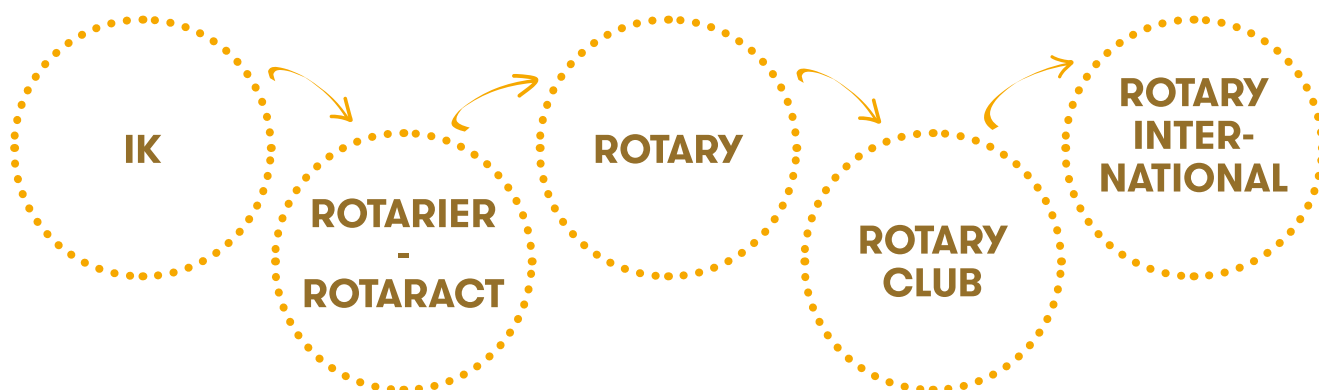
pagina 22

9

**Een beetje
Rotary geschiedenis**

pagina 32

1

Voorwoord

In onze werkomgeving werft men HR-coaches aan, zij optimaliseren en evalueren de medewerkers. Ze sturen hen naar een hoger niveau ...

Maar wij zelf?

Wat doen wij met onszelf?

Worden wij gestimuleerd voor betere levens-kwaliteiten?

We moeten tijd nemen om in de spiegel te kijken en te onderzoeken of wij wel alles 'correct' doen:

Zoeken wij steeds de meest menselijke uitweg?

Vragen we ons af of wat we horen en zien correct is?

Baseren we ons op de juiste posities?

WAAR IS ONS ETHISCHE RIJK? OF ZIJN WE EEN RIJK-DOM?

Hoe divers zijn we? Of beter:

Hoeveel staan we open voor diversiteit in onze relaties?

Vanuit welk oogpunt je het ook bekijkt:

Ethiek en diversiteit zijn in elkaar verweven.

Deze ethiekgids geeft je enige tips om je rijker aan ethiek te maken, want

“ETHIEK is BELANG RIJK”

Laten we RIJK-elijk omgaan met ethiek en laten we omgaan met de rijke culturen van onze diverse wereld.

Johan Vanmarcke
eindredactie

A lion cub is sitting on a cracked, dry plain. The cub is looking directly at the camera. In the background, there are mountains under a cloudy sky. Below the cub, there is a reflection of the cub in a pool of water, showing the cub's face and mane.

**“All great things
begin within yourself”**

2

Jij, jezelf, de Rotariër, de Rotaracter, RIJK aan Ethiek

a. Gewaarwording - erkenning - besef

ETHIEK: ONZE MINDSET

Als Rotariër ben jij de koning in het ETHIEK-RIJK.
Jou kunnen we vertrouwen.
Op jou kunnen we rekenen.
Je bent eerlijk, bescheiden.
Je hebt empathie.
Ethiek is je handelsmerk.
Ethiek is onze handel en wandel.
Begin bij jezelf .

“You are the root of all things”

b. Kenmerken

ETHIEK IS MEER DAN IK

- Ethiek is het nastreven van het ‘algemene goed’.
Het algemene goed is de onderlinge afhankelijkheid van het persoonlijk welzijn, het welzijn van anderen en het beschavingsniveau van onze samenleving.
- Ethiek strekt zich uit van het ‘Individu’ tot (extreem) de ‘Wereldbevolking’ van de huidige tot de volgende generaties.
- Rechtstreekse betrokkenen in beroepsethiek: medewerkers, collega’s, klanten, patiënten, leveranciers, aandeelhouders, buurtbewoners, maatschappij, ...
- Probleem: welke houding aannemen tegenover concurrenten, kwaadwilligen, profiteurs, dictators enz? Tegenover landen en bedrijven die de mensenrechten niet respecteren.

KIJK NAAR JEZELF OVER ...

... alles wat je denkt

... alles wat je zegt

... alles wat je doet

HOE GEDRAAG JE JE ...

... thuis

... in de club

... op je werk

... in de samenleving

Remind

“

**Jouw
ethiek
is
jouw
evenbeeld**

”

3

Waarom is Rotary - Rotaract 'Ethiek'

Waarom Rotary-Rotaract aan ethiek doet

ETHIEK: ONS HANDELSMERK

Rotariër-Rotaract: de meester in ethisch handelen.

Hoe moet je je als Rotariër-Rotaract gedragen om ethisch te zijn.

EEN AANTAL START-WAARDEN ZIJN BELANG-RIJK EN BELANG-RIJK

- 1 In mijn houding en daden steeds blijk geven van integriteit/integrity, een basiswaarde.
- 2 Mijn ervaring en beroepsbekwaamheid ten dienste stellen van Rotary.
- 3 Op professioneel en persoonlijk vlak een strikte ethiek in acht nemen, en zo een voorbeeldfunctie vervullen.
- 4 Behandel ik de anderen rechtvaardig en met respect.
- 5 De verdiensten van elk beroep met nut voor de samenleving te erkennen en waarderen.
- 6 Mijn beroepstalenten inzetten om jongeren kansen te geven, mensen in nood te helpen en de levenskwaliteit binnen de gemeenschap te verbeteren.
- 7 Het vertrouwen dat in Rotary en de Rotariërs gesteld is niet te beschamen en niets te ondernemen dat Rotary's goede naam kan schaden.
- 8 Aan andere Rotariërs geen voorrechten en voordelen te vragen die niet gebruikelijk zijn in de beroepswereld.

Remind

“Geen ethiek, geen Rotariër”

“ In eer en geweten ”

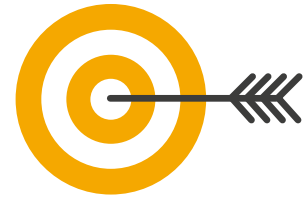
4

Hoe zien we een Rotariër, een Rotaracter?

JIJ BENT EEN PERSOON DIE VERTROUWEN UITSTRAALT

“Trust is the arrow in the bow”

JIJ BENT INTEGER EN STRAALT INTEGRITEIT UIT

Uit een stuk, geen dubbelzinnigheid.

De mening (het standpunt) dat je over iets hebt is de mening die je met iedereen deelt.

Geen twee maten en gewichten.

Je mening verandert niet van persoon tot persoon, van situatie tot situatie, ...

We moeten weten wat we aan je hebben.

JIJ BENT EERLIJK EN STELT EERLIJKHEID BOVEN ALLES

We willen van je een eerlijk antwoord.

Een antwoord waar je over nagedacht hebt en vandaag en morgen achter staat.

Ontmoeten we elkaar professioneel dan moeten we op je kunnen bouwen.

Eerlijk zijn is iets anders dan de beste kwaliteit leveren.

Een (goede/eerlijke) verstandhouding moet je koesteren.

Doe niet met een ander wat je zelf niet wil.

“All the good starts with integrity”

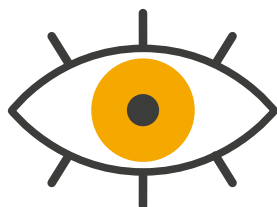
JIJ BENT ALS PERSOON BESCHEIDEN & DWINGT BESCHEIDENHEID AF

We zijn allemaal (maar) mensen met alle diversiteit.

Geen trappen/klassen voeren in Rotary: geen cliëkvorming.

Nieuwe leden in deze richting zoeken: dubieuze figuren mijden.

De verdiensten van elk beroep met nut voor de samenleving erkennen en waarderen.

JIJ GEBRUIKT ETHIEK ALTIJD IN JOUW GEDACHTENGANG

MEDISCH: euthanasie, abortus, ...

ZAKELIJK: afspraken naleven, ...

PRIVÉ: liegen, niet stelen, ...

CLUBS: belangenvermenging, ...

WERELD: discriminatie, geweld, ...

JIJ BENT EEN MENS DAT EEN DOORDACHTTE KEUZE MAAKT BIJ HET BEOORDELEN VAN EEN MORELE KWESTIE

Doe vooraf een double check!!! Pas op met media, internet, geroddel, ...

Herhaal de vraag dat je zal beantwoorden.

Geef wat extra uitleg hoe jij de vraag ziet.

Zorg ervoor dat de luisteraars je goed begrijpen.

Vergelijk met andere situaties.

Wat is goed (regel, intuïtie, emotie, EQ, ...)?
en wat is juist (wet, IQ, relationeel, ...)?

Heb empathie! Creëer het vermogen om je in te leven in de situatie en gevoelens van anderen. Verplaats je in de positie van anderen.

Zo kan je begrijpen welke emoties anderen kunnen hebben en kan je gepaste gesprekken voeren. Empathie steunt tevens op goed lezen en begrijpen van verbale en non-verbale communicatie van anderen.

Juiste terminologie gebruiken/(op)zoeken.

Neem vooral de nodige tijd, bestudeer de historiek en hou rekening met de omgeving waaronder de religie.

WEES CREATIEF IN JE OPLOSSINGEN EN/OF ANTWOORDEN

“Let it flow”

5

Gedraging in de club

VRIENDSCHAP

We kunnen niet op regelmatige wijze samenkomen wanneer er geen vriendschap is.

Daarom is ook hier een goede werving van nieuwe leden belangrijk, iedereen moet hem/haar aanvaarden om in een latere fase samen te werken in een commissie.

Respect voor elkaar.

Probeer je vriendschap met iedereen te delen (eens met een ander aan tafel zitten).

“Ethiek is de esthetiek van het gedrag”

[Jorge Wagensberg]

DEEL JE PERSOONLIJKHEID

Gevoelens van vandaag.

Opvoeding en levensbeschouwing.

Ervaring.

Deel je Rotarische waarden.

ROTARISCHE WAARDEN

Respecteren van een gegeven woord - respecteren van expliciete of impliciete akkoorden tussen twee partijen.

Trouw.

Openhartigheid.

Loyauteit.

Solidariteit.

Vertrouwen.

Wederzijds respect.

Steeds zoeken naar een consensus in geval van verschillende invalswegen of verschillende meningen, en liefst voor je terug naar huis gaat. Je hoeft je niet akkoord te verklaren met een ander standpunt, maar je moet wel respect tonen en krijgen.

Verantwoordelijkheidszin.

SERVICE

We zijn niet (alleen) in de Rotary voor onszelf.

We stellen ons ten dienste van.

Hebben dienstideaal.

We delen onze ervaring.

Jongeren een kans geven, mensen in nood helpen en de levenskwaliteit binnen de gemeenschap verbeteren.

GOED GEVOEL

Je MOET je goed voelen!

Het zorgt voor het welslagen van je carrière.

Je collega's en vrienden (kunnen) motiveren.

Je vraagt aan een Rotariër geen voorrechten of voordelen die niet gebruikelijk zijn in het (beroeps-)leven, zo verdien je "rust".

**“Iedereen gelukkig,
iedereen tevreden,
happiness for all”**

**“ Diversity, Equity
& Inclusion ”**

DEI

6

Diversity, Equity and Inclusion - DEI

We leven nu eenmaal in een gemeenschap waar meer dan honderd nationaliteiten samenleven, een maatschappij met personen van een ‘andere’ overtuiging, geslacht en /of levensvisie, met een spreiding over alle generaties. Het is niet elk mens gegeven om voluit te kunnen participeren aan alle faciliteiten, ieder mens leeft met zijn beperkingen, soms door medische, psychische, sociale, ... limieten.

Als Rotariër willen we dat onze medemens zich thuis voelen in ons land en deelnemen aan onze reguliere acties.

Wij, Rotary, moeten een weerspiegeling zijn van onze inwoners in onze gemeente of stad waar zij moeten kunnen functioneren op de arbeidsmarkt en zeker ook in onze samenleving.

Wij moeten aandacht tonen voor eenieder cultuur en zelf actie ondernemen voor integratie, dialoog, waardering en om zichtbaarheid van het ‘verschil’ te laten blijken. Dat kan door hen te laten deelnemen aan onze activiteiten. We moeten hen, daarop aansluitend, actief lid zien te maken van onze clubs.

ONZE CLUB EN DIVERSITEIT:

Groeien door nieuwe leden | = amalgaan van verschillende talenten
= zoek talenten
= diversiteit
= ook bij ‘andere’ types

**“Homogeniteit doodt
verscheidenheid bloeit”**

[Darwin]

DIVERSITY - DIVERSITEIT - IS EEN FEIT

Het gaat allemaal om personen, spreek met hen, trek hen aan. Personen hebben meer inspiratie dan we ons kunnen inbeelden, en hoe groter de diversiteit des te groter de waarde. Dit werkt inspirerend. Mandateer al deze personen zeer snel en motiveer hen om lid te worden.

EQUITY - GELIJKWAARDIGHEID - IS EEN KEUZE

We moeten ervaren en erkennen dat personen van andere culturen waarden, ervaringen, geschiedenis meedragen die onze club versterken, uit te breiden en nieuwe netwerken aan te boren/nieuwe werelden leren ontdekken. Vraag hun mening, betrek hen bij beslissingen

INCLUSION - BETROKKENHEID - IS EEN ACTIE

Laat iedereen meewerken aan alle verschillende soorten van service, geef hen de kans om hun ding te doen, hun mening te geven, opportuniteiten te helpen kiezen. De club zal verstomd staan van de mooie ervaringen die zij delen.

INTEGRATIE - IS EEN RESULTAAT

Hoe beter je de leden integreert, des te sneller je ze inzet en er mee resultaat bereikt. Leden moeten zich kunnen inzetten in de club om zich thuis te voelen en zo lid te blijven. Vraag hen regelmatig wat hen wel/niet boeit in de Rotaryclub.

“Hey you, welcome”

DIVERSITEIT

Niet alleen personen op zich
Ook hun gedrag
Kleding (hoofddoek, traditionele kleding, coupetje (joods)
Nationaliteit / migratie-achtergrond
Culturen
Religie
Levensbeschouwingen
Meerdere generaties / leeftijden
Geslacht: man, vrouw, holebi, gender neutraal, transgender
Deelname in gezag en ontvangen van een leidinggevende functie
Lid worden van een commissie en het bestuur

“So glad you join us”

DE CLUBS MOETEN KLAARGESTOOMD WORDEN OM DIVERSITEIT TE AANVAARDEN

Het bevordert alle betrokkenen.

Via cases.

Via een advies orgaan.

Elke maand een trigger.

Geeft beter inzicht de gemeenschap: problemen waarmee ze geconfronteerd wordt en hoe ze opgelost worden.

Kandidaat leden zijn niet geïnteresseerd in verouderde clubs die worstelen om te blijven bestaan, maar zoeken energieke en succesvolle clubs : everybody wants to be a part of success, they don't want to spent energy in a failure.

Een club met grote verscheidenheid trekt ook meer leden aan.

Diversiteit weerspiegelt de kernwaarden van Rotary.

Vergroot de capaciteit voor dienstverlening.

**“everybody wants to be
a part of success”**

7

Spuitje theorie

A. EEN WAAIER AAN ETHIEK

ETHIEK IS NIET “UNIEK” > er zijn vele toepassingen van ethiek:

in de medische sector (euthanasie, abortus...), in de privésfeer (liegen, niet stelen, discrimineren of geweld gebruiken, in de zakenwereld (afspraken respecteren) of aan de grens van privé en zakelijke sfeer (belangenvermenging, vrienden van kinderen weren - nepotisme), ... Wij beperken onze bijdrage

tot beroepsethiek (business ethics) en ethiek binnen de Rotary. Rotary is immers ontstaan vanuit de behoefte aan ethiek in de professionele sfeer. Beroepsethiek en integriteit zijn belangrijke kenmerken. Vandaag is de boodschap meer dan ooit eerlijk zaken te doen en collega's hiervoor te motiveren.

“Ethical booster”

In het kader van de Rotary gaat het in eerste instantie over beroepsethiek en uiteraard ook over het ethisch handelen binnen de Rotary (de club, de leden onderling, het district, de vzw in of verbonden met Rotary).

Paul Harris ging er ook van uit dat indien een Rotariër ethisch handelt in zijn beroepsleven (beroepsethiek), de kans zeer groot is dat hij ook zo handelt in zijn persoonlijk leven (persoonlijke ethiek).

B. WAARDEN

Waarden zijn idealen en motieven die in een samenleving als nastrevenswaardig worden beschouwd. Waarden zijn opvattingen over wat wenselijk is. Waarden zijn veelal collectief, maar kunnen ook zeer persoonlijk worden beleefd. Waarden die nagestreefd behoren te worden vanuit de gedachte dat het goede gedaan behoort te worden. Ethische waarden blijven hun betekenis en geldigheid behouden, ook als ze

feitelijk niet gedragen worden door alle mensen en groepen.

Voorbeelden van ethische waarden zijn gerechtigheid, liefde, vrijheid en gelijkheid. Het zijn de motieven en idealen waarop de concrete normen zijn gebaseerd. Het zijn ook de grootheden die met de normen bereikt willen worden. Zo zijn er normen en regels om deze waarden te bereiken.

“Tegenwoordig kent men de prijs van alles en de waarde van niets”

[Oscar Wilde]

C. NORMEN

Normen zijn we aangeleerd, door onze opvoeding, door onze omgeving, ...

Normen zijn concrete richtlijnen voor het handelen; ze regelen het dagelijks sociale verkeer. Het zijn algemeen aanvaarde gedragsregels. Normen vormen de verbinding tussen de algemene waarden (zoals vrijheid, rechtvaardigheid) en concrete gedragingen; het zijn opvattingen over hoe men zich wel of niet zou moeten gedragen in concrete omstandigheden. Sommige normen komen in alle samenlevingen voor, zoals “je doodt niet” en “je steelt niet”.

Volksgebruiken zijn zwakkere normen, met een geringe dwang en een met mindere mate van bestraffing. Zulke gebruiken sturen het dagelijkse handelen, zoals: welke kledij te dragen voor welke gelegenheid, wat waar hoe te eten, de duur van het oogcontact. Ze zijn vrij tijdsgevoelig, onderhevig aan modes. Indien een gebruik wordt overtreden vormt dit geen maatschappelijk probleem, zolang de dagelijkse interactie daardoor niet grondig wordt verstoord. Afwijking wordt slechts bestraft door informele middelen zoals ridiculisering of gelach.

“ Norm = voor ons norm-aal ”

Normen kunnen positief zijn (geboden) of negatief (verboden). Ze kunnen daarnaast een verschillende reikwijdte hebben: ze kunnen gelden voor iedereen in een bepaalde maatschappij, slechts in bepaalde sociale groepen gangbaar zijn of vrij te kiezen. Verschillen inzake precisie betekent dat normen niet noodzakelijk exacte gedragsvoorschriften zijn, maar gewoon grenzen kunnen stellen aan mogelijke gedragingen. Vaak gaat het over ongeschreven regels. Zo bestaat er geen handleiding die zegt hoe je je in de lift moet gedragen, maar de meeste mensen gedragen zich toch hetzelfde. Ze kijken vooruit, raken elkaar niet aan, praten of lachen niet, lezen de nummers van de verdieping.

Ook hebben wij geen geschreven regels die aangeven hoe groot de fysieke afstand (proxemics) moet zijn tussen mensen wanneer zij in gesprek zijn of

hoelang je een gesprekspartner in de ogen kunt kijken zonder dat deze het vervelend vindt. Toch deinzen we terug als een vreemde binnen onze ‘persoonlijke afstand’ komt en vermijden we het van andere mensen te lang te fixeren. Zo zijn er duizenden sociale spelregels die ons gedrag sturen. Hoe meer overeenstemming er is over een norm, hoe dwingender deze lijkt te zijn.

Normen zijn sterk afhankelijk van iemands levensbeschouwingen, culturele, sociale, en maatschappelijke achtergrond. Iedere cultuur heeft haar eigen normen en waarden. Wat binnen de ene context als volstrekt verwerpelijk wordt beschouwd, kan in een andere context betekenisloos zijn of zelfs positief gewaardeerd worden. Het kan dus voorkomen dat twee verschillende groepen een en hetzelfde feit totaal tegenovergesteld waarderen. Dit kan leiden tot heftige, emotionele conflicten.

ETHIEK START VANUIT NORMEN

Ethiek, het verhaal achter het moraal ... een verhaal over moraal

D. ETHIEK VS MORAAL - MOREEL

1. Moreel erfgoed is de ethische ervaringskennis van onze samenleving of het geheel van feitelijk aanwezige ethische richtlijnen en ideeën over goed en kwaad, het geheel van normen en waarden.

2. Morele waarden brengen tot uitdrukking wat nastrevenswaardig is als het gaat om het algemeen goed. Belangrijke morele waarden zijn zowel de waarden die het persoonlijk geluk van mensen tot uitdrukking brengen als de waarden die belangrijk zijn voor het beschavingsniveau van onze samenleving.

3. Persoonlijke waarden veiligheid, vrijheid, liefde, vriendschap, erkenning, zelfontwikkeling, ...

4. Beschavingswaarden gelijkwaardigheid, vrede, gerechtigheid, solidariteit, gelijkheid, rechtvaardigheid, democratie, ...

5. Morele normen zijn concrete regels en afspraken die aangeven hoe wij met elkaar moeten omgaan wanneer wij bepaalde morele waarden nastreven. Het zijn middelen om morele waarden te realiseren: bijv. niet stelen, liegen, discrimineren of geweld gebruiken. Mensen met respect behandelen, gemaakte afspraken nakomen, mensen in nood helpen, ...

**“Er is maar één moraal
zoals er maar één meetkunde is”**
(Voltaire)

E. GEBRUIK DE VIER ROTARY VRAGEN

Voor het nastreven van de ethische waarden en principes, voor de betrachting om integer te zijn in zijn beroepsleven, kan de Rotariër zich laten inspireren door:

Het Criterium van de Vier Vragen:

De vier Rotary-vragen zijn een eenvoudige test die toelaat na te gaan of een beslissing al dan niet ethisch geïnspireerd is. Bij de dingen die we denken, zeggen of doen stellen we ons de volgende vier vragen:

IS HET WAAR?

Laten we bij het verzamelen van informatie kritisch blijven denken. Laten wij proberen feiten, overtuigingen, veronderstellingen en meningen zo goed mogelijk te onderscheiden, in het besef dat niet alles te kunnen weten.

- Duidelijkheid
- Transparantie
- Fact-checking
- Ethisch gedrag

IS HET BILLIJK VOOR ALLE BETROKKENEN?

In een context van problemen die moeten worden opgelost en doelen die moeten worden bereikt, dienen wij empathisch te blijven voor andere standpunten.

- Inclusie
- Empathie
- Aanvaarding
- Groepsgeest
- Verantwoordelijkheid

BEVORDERT HET ONDERLING VERTROUWEN EN VRIENDSCHAP?

Laten we burgerzin, respect en open geest vooropstellen, want ‘domme’ vragen kunnen leiden tot creatieve en innovatieve antwoorden. Wij werken liever samen met mensen die wij aardig vinden, respecteren en vertrouwen.

- Vertrouwen
- Het goede doen
- Zich goed voelen
- Plezier maken

KOMT HET ALLE BETROKKENEN TEN GOEDE?

Verzoenende reacties en beslissingen kunnen leiden tot wederzijds bevredigende, duurzame en flexibele oplossingen. Dit proces kan worden herhaald, aangezien we voortdurend bijleren van onze daden en onszelf in de loop van de tijd continu kunnen verbeteren.

MOGELIJKE SCENARIO'S ONDERZOEKEN

COMPROMISSEN:

wat we beoordelen moet waar zijn (waarheid)
of de waarheid/juistheid zoeken.

“Truth or Dare”

CREATIEF & INNOVATIEF ZIJN

BETERE BESLUITVORMING

VERZOENING - DUURZAME RELATIE OPLOSSINGSGERICHT

“Share your problem, we will share our solution”

“ Let’s get started ”

8

De ethiek-workshop

Breng met regelmaat het onderwerp ETHIEK & DIVERSITEIT in de club.

DAT KAN JE DOEN DOOR :

Een goede spreker uit te nodigen, een workshop te organiseren, ...

In elk geval is Ethiek een WERKWOORD ...

Je moet eraan werken.

Ethiek en aanvaarding van diversiteit komen niet vanzelf.

Een Rotariër vergeet wel eens dat hij Rotariër is:

zet het elk jaar in je agenda,

elk jaar een ethiek-vaccin en het komt goed.

NU GAAN WE AAN DE SLAG

“Yes we can”

STANDPUNT VAN DE DISTRICTSCOMMISSIE

De clubs dienen dan ook voldoende aandacht te schenken aan dit belangrijk kenmerk van de Rotariër. Er dient in de clubs op regelmatige tijdstippen voldoende gewezen te worden op het belang van professionele ethiek, tevens bij de aanwerving van nieuwe leden.

Elke club zou minstens één keer per jaar het thema professionele ethiek moeten behandelen op een statutaire vergadering.

Ook bij aanwerving van nieuwe leden dient aandacht besteed te worden aan diversiteit, morele normen en waarden.

Wat doen we in de club: een WORK-shop

RIJK AAN IDEEËN

WAT JE AANGEEFT IN DE CLUB WERD HOGER REEDS UITGELEGD:

Wat is ethiek?
Wat is een rotariër?
Waarom ethiek?
Wanneer pas je de vier vragen toe?
Confrontatie met nieuwe dilemma's
Vergaderen in tijd van Corona terwijl een bijeenkomst niet mag

DE KUNST VAN ETHIEK IS ... DE BALANS IN EVENWICHT HOUDEN

DIVERSITEIT: BALANS IS EEN KUNST

DOE ACTIES:

Laat de leden zelf aan ethiek doen via een workshop

“Attention”

AANDACHTSPUNTEN

DE COMMISSIE BEROEPSACTIE SPEELT HIERIN EEN LEIDENDE ROL:

- Een gastspreker over ethiek, algemeen, of rond een specifiek thema.
- Een getuigenis van een lid over het belang/ervaring/cases van ethiek in zijn sector, concreet, in zijn classificatie.
- Een ervaringsdeskundige rond diversiteit, integriteit en inclusie.
- Daarnaast kan ook de workshop formule gebruikt worden, waarbij in kleine groepen rond bepaalde dilemma's gedebatteerd wordt tussen de leden. In deze Ethiek gids gaan we verder in op de organisatie van deze formule.

Hierbij vind je een voorstel om een workshop te presenteren aan de leden. De bedoeling is niet om normerend of moraliserend op te treden, maar vooral om de reflectie bij de leden aan te wakkeren.

Meestal brengt een dergelijk onderwerp een interessante discussie in de club, vanuit diverse invalshoeken van verschillende professionele achtergronden, wat één van de meerwaarden betekent van Rotary.

Deel 1

Vorbereiding van de workshop

Deel 2

De Workshop

- a. Doel van het debat uiteenzetten aan de leden
- b. Het dilemma
- c. De groepsdiscussie
- d. De plenaire discussie
- e. Afronden
- f. Theoretische benaderingen

Deel 3

Terugkoppeling naar het district

DOELSTELLING

Zoals reeds gemeld, presenteren we hier ethiek door middel van een debat, een workshop. Deze workshop brengt de leden in contact met ethiek door praktijkvoorbeelden van ethische dilemma's in verschillende beroepssectoren te bespreken. Dit maakt ethiek toegankelijk onder elkaar door morele vraagstukken voor te leggen. Er wordt gepoogd om de sensibilisering aan te wakkeren door middel van discussie en debat rond morele vraagstukken om zo de rotariër te helpen in zijn beroep zo ethisch mogelijk te handelen. In het kader van Rotary worden enkele

ethische dilemma's uit het beroepsleven gekozen. Wat is je moreel gehalte? De kunst om de balans tussen gewin en ethiek juist te zetten. Gewin is er voor de aandeelhouder (financiële winst), de werknemer (sociaal draagvlak), de leverancier (continuïteit), de consument (waar voor geld)... en dat evenwicht moet ethisch verantwoord zijn.

Ethiek begint eigenlijk bij jezelf, bij je persoonlijke integriteit, vandaar is de dremmel om er over te praten hoog.

“ Ethiek begint bij jezelf ”

Deel 1

Vorbereiding

De commissie “Beroepsactie/ethiek” organiseert de workshop. De voorzitter van de commissie belegt vooraf een vergadering met het comité van de club en legt uit wat de bedoeling is. Het comité gaat na wat de beste vorm is en hoe men de club het best inlicht. Als het licht op groen staat, kan de commissievoorzitter van start gaan.

In overleg met het comité wordt een datum vooropgesteld. Een paar weken op voorhand worden de leden ingelicht over de interactieve workshop over ethiek. Verder in de gids is een modelbrief opgenomen

om de workshop aan te kondigen

De praktische organisatie ligt in handen van de commissie “Beroepsactie/ethiek”. De commissie duidt een moderator aan die het hele verloop van de debatten dirigeert. Er wordt ook een verslaggever aangeduid.

Een belangrijke taak is de keuze van de onderwerpen. In de gids vind je enkele ethische dilemma’s uit het beroepsleven alsook onderwerpen die recent in de actualiteit gekomen zijn.

WE GEVEN ENIGE AANDACHTSPUNTEN BIJ DE KEUZE MEE:

- De workshop gaat over één of meerdere ethische dilemma’s en dat kan gevoelige snaren raken. Kies daarom voor veilige onderwerpen. Deze gids voorziet een aantal items.
- De meeste leden van de club komen niet elke dag met de theorie van ethiek in contact, kies daarom voor eenvoudige stellingen.
- Pas op met reële situaties die in de streek of club plaatsvonden, of waar een lid bij betrokken was, dat kan mogelijk een lid storen. Tenzij het lid het zelf aanbrengt.
- Je kan ook in een voorafgaande statutaire vergadering het doel uitleggen en voorkeur dilemma’s vragen aan de leden. Op dat moment is de kans bestaand dat je reële dilemma’s voorgesteld krijgt en dan is de kans weer groter dan iemand zich betrokken of zelfs geviseerd voelt.
- De voorzitter van de club leest de gekozen dilemma’s na en moet daarmee akkoord gaan!

EVEN RECAPITULEREN:

- De datum wordt vastgelegd.
- De voorzitter kondigt een paar weken vooraf aan dat er een interactieve workshop over ethiek plaatsvindt. De leden van de club worden verwittigd over de organisatie van de workshop.
- Welke onderwerpen worden gekozen?
- De moderator wordt geselecteerd.
- Een verslaggever is een must.

Deel 2

De workshop

a. Doel van het debat uiteenzetten aan de leden

De moderator kondigt aan en legt het doel van de workshop uit.
Hieronder een paar statements, maar vertel ze met je eigen woorden:

- We willen het onderwerp “ethiek” binnen de Rotary club bespreekbaar maken en onder de aandacht van de leden brengen.
- Bepaalde ethische dilemma’s vormen de basis voor een debat, een discussie, die geleid wordt door een moderator. Hij legt uit wat zijn exacte taak is: *de moderator heeft een belangrijke rol te vervullen. Hij moet het debat in goede banen leiden en ervoor zorgen dat de discussies niet ontaarden in oeverloos gepraat.*
- De moderator kan één of verschillende ethische dilemma’s op dezelfde avond naar voor brengen.
- De moderator bepaalt de “termijn”, de tijd - bijvoorbeeld 10 of 15 minuten - voor de bespreking van elk van de ethische dilemma’s.
- Naargelang het aantal Rotaryleden die aanwezig zijn op de avondvergadering, kan de moderator de Rotaryleden opsplitsen in 2 of meerdere subgroepen. Iedere subgroep telt tussen de 5 en de 9 Rotaryleden. Voor elke subgroep duidt hij een woordvoerder aan, die het standpunt van de groep na de groepsdiscussie plenair verwoordt.
- De moderator neemt geen standpunt in, kiest niet voor een richting.
- Hierbij kan de moderator desgevallend de leden per subgroep telkens (bij elk nieuw ethisch dilemma) wijzigen.
- Onze ervaring leert dat de workshop best gebeurt op een avondvergadering (kwestie van voldoende tijd te hebben) en dat één workshop per jaar volstaat.

**“ Het onderwerp “ethiek”
bespreekbaar maken ”**

b. Het dilemma

- Een ethisch dilemma is het beschrijven van morele bedenkingen, morele vraagstukken, belangenconflicten ... Voorbeelden zijn: vriendschap, liegen, pesterijen, winstmaximalisaties, juridische dilemma's, medische keuzes, vergrijzing ... Eigen morele en lokale voorvallen, ook publieke en actuele thematieken. Verschillende graden zijn mogelijk.
- Nadat de moderator de inleiding en de afspraken heeft uiteengezet, geeft hij aan elke subgroep een kaart waarop een ethisch dilemma staat. De moderator leest de tekst ook luidop voor. Hij vraagt dat per subgroep iemand notities neemt.
- Hij meldt dat de tijd beperkt is.
- Een lijst met morele dilemma's kan je bij de districtscommissie bekomen. Een paar vraagstukken op een avond volstaat, vermijd een overladen programma.

“Vermijd een overladen programma”

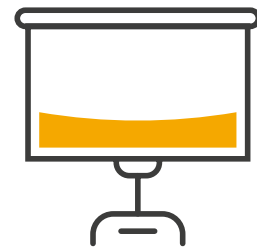

c. De groepsdiscussie

- Per subgroep (per tafel) wordt een moderator aangeduid voor de groepsdiscussie en een verslaggever. Nu ontstaat binnen de subgroep een discussie over dit dilemma. Het is de bedoeling om over het dilemma binnen de groep zoveel mogelijk tot een consensus te komen en een gezamenlijk standpunt te noteren.
- Tijdens de workshop loopt de moderator rond en observeert hij/zij de groepen.
- Enige minuten voor de vooraf opgestelde termijn (bv max. 15 min) onderbreekt de moderator de discussies en wijst erop dat er in de groep nu een besluit of standpunt moet gevormd worden. Vraag aan de verslaggever van de groep een lijst van de pro's en de contra's.

d. De plenaire discussie

- De moderator laat elke woordvoerder om beurt het besluit en commentaar van zijn groep beknopt voorlezen, liefst in een paar minuten. Andere subgroepen mogen (nog) geen commentaar geven. Ondertussen kan de moderator de verschillende standpunten op een flip chart noteren, of door een vrijwilliger die hij best op voorhand gevraagd heeft. Men beperkt zich hier tot het noteren van de besluiten, er wordt niet uitgeweid!
- Nadat alle woordvoerders het standpunt van hun respectievelijke groep hebben verwoord, kan mogelijk een groepsdebat beginnen. De moderator leidt de debatten. Iedereen kan commentaar geven op de verschillende genoteerde standpunten.
- Ook hier bewaakt de moderator de tijd.

“De moderator leidt de debatten”

e. Afronden - door de moderator

- I. De antwoorden worden synthetisch door de moderator herhaald.
- II. Hij geeft duiding over de antwoorden.
- III. Hij toont aan welke gevoelens gespeeld hebben in iedere groep: gevoelsethiek, plichtsethiek, ...
- IV. Hij kiest een aantal onderwerpen uit de “theoretische onderbouw” hieronder, als toelichting van de reacties van op de dilemma’s (maximum 5 minuten). Hij kan hier gebruik maken van een PowerPoint versie van deze theoretische onderbouw die ter beschikking gesteld wordt.

f. Onderbouw - theoretische benaderingen

Als deelnemer van het debat op de morele vraagstukken hebt u het volgende ondervonden:

1. GEEN EENDUIDIG ANTWOORD OP EEN DILEMMA

Er bestaat meestal geen eenduidig antwoord op een dilemma want we hebben allemaal een andere invalshoek. Deze invalshoek wordt bepaald door ons verleden: onze opvoeding, onze ervaringen, onze gevoelens van vandaag. Je voelt dat je intuïtie en je geweten een belangrijke rol spelen.

2. WANNEER MEN EEN VRAAGSTUK VOORLEGT ZIJN ER TOCH EEN PAAR REACTIES DIE U DIRECT ZOU MOETEN HEBBEN:

- a. Is de vraag wel juist? Is wat men hier voorlegt mogelijk?
Is het goed gedefinieerd? Wat zijn de reële feiten? Dubbel check!
- b. In welke context vindt dat plaats: tijd, locatie, religie, cultuur, ... ?
- c. Pas op met vermoedens, interpretaties en persoonlijke selecties.
- d. Zijn er hier wetten, reglementen, voorschriften, deontologische codes van doen?
- e. Welke relationele keuze heb ik?
- f. Welke emotionele mogelijkheden kan ik kiezen?

3. NA DEZE DEBATTEN:

- a. Hoe kan ik dit als Rotariër toepassen in mijn beroep?
- b. Sta ik soms stil om ethisch te denken?
- c. Hoe kan ik mijn medewerkers motiveren ethiek te doen, te begrijpen?
- d. Wat is er na een jaar gebeurd?

4. WAT IS ER BELANGRIJKER?

- a. “juist” handelen volgens de wetten = deontologie
- b. “goed” handelen naar ‘goede’ resultaten toe.
Het doel heilt de middelen = teleologische ethiek
- c. Principes versus reglementen

“ Doe anderen niet aan wat je niet wilt dat die anderen jou aandoen ”

5. DE VIER VRAGEN VAN ROTARY

- a. De 4 Rotary vragen zijn waarden, geen normen!
- b. De 4 vragen staan dicht bij het algemeen aanvaard principe “Doe anderen niet aan wat je niet wilt dat die anderen jou aandoen.”
- c. Streven naar de beste oplossing voor de meeste betrokkenen (stakeholders).
- d. De Rotarywaarden gaan duidelijk in tegen het maximaal profijt van één van de betrokkenen ten koste van de anderen.

6. STANDPUNTBEPALINGEN EN ARGUMENTATIE

- a. Identificatie van alle betrokkenen.
- b. Identificatie en hiërarchisering van de waarden.
- c. Noodzaak van een gemotiveerde argumentatie die gericht moet zijn op het algemene goed, dus boven het persoonlijke, het individuele.
- d. Argumentatie moet verder gaan dan het automatisch, intuïtief oordeel. Intuïtie moet systematisch getoetst worden aan rationele argumenten die - in de mate van het mogelijke - ook met anderen (al dan niet Rotariërs) besproken kunnen worden.

7. ENKELE VALKUILEN

- a. Te snel en onvoldoende geargumenteed standpunt innemen. Media nemen vaak binnen enkele uren een onvolledig, ongenueanceerd soms eerder spectaculair, populistisch of commercieel standpunt in. Kijk eerst naar de feiten.
- b. Overwicht van emotionele op rationele argumenten.
- c. Onvoldoende explicitering van de aangewende terminologie.
- d. Iedereen doet het, dus ik ook.
- e. Twee maten en gewichten.

Deel 3

Terugkoppeling

- De districtscommissie beroepsactie vraagt feedback. Kan de voorzitter daarom de reacties noteren en doorspelen?

“ Back in time ”

9

Een beetje geschiedenis “Rotary & Ethiek”

EEN BEETJE GESCHIEDENIS

Rotary is ontstaan vanuit de behoefte aan ethiek in de professionele sfeer. Deze boodschap is vandaag meer dan ooit actueel, eerlijk zaken doen en collega's daarvoor te motiveren: beroepsethiek en integriteit.

Rotary is naast een service club ook een “ethische club”! De Beroepsactie is de basis van de Rotarische beweging en onderscheidt Rotary van andere service clubs (refererend naar Rotary International: Une introduction à l'action professionnelle).

Rotary ontstond immers in een tijdperk dat veel gelijkenissen vertoonde met onze huidige tijd: crisissen allereerste, wantrouwen, ongebreidelde groei, gebrek aan solidariteit, individuele en collectieve conflicten, ... De ethiek in het zakenleven kwam op vele plaatsen ernstig in de verdrinking. Zo is Rotary ontstaan vanuit een duidelijke behoefte aan ethiek. **Rotaryclubs waren dus van bij de start niet alleen ‘service’ clubs maar evenzeer door ‘ethische principes gedreven’ clubs.**

“Let history speak”

KORTE HISTORIEK VAN ROTARY - ENKELE BELANGRIJKE DATA

1905

De jonge advocaat, Paul Harris, maakte zich ernstig zorgen over de zware problemen waarmee Chicago getroffen was. Hij zocht wanhopig om een vertrouwensrelatie op te bouwen met handelaars en beoefenaars van vrije beroepen. Hij wou de verwording van de ethiek en de onverschilligheid in de menselijke verhoudingen bespreken met enkele gelijkgestemde zakenmensen. **De start van Rotary.**

1922

Door het pionierswerk van Rotary en met behulp van enkele gedreven Rotariërs traden 145 deontologische codes in werking in Chicago.

1932

Herbert Taylor - een door de ethiek doordrongen Rotariër - wordt ter hulp geroepen om een bedrijf (Club Aluminium Company) te redden. Hij ontwikkelt een eenvoudige methode en vraagt al zijn kaderleden om de principes die er in vervat zijn, toe te passen in hun dagelijkse werking met hun medewerkers, collega's, klanten, leveranciers en aandeelhouders. Hier ontstaan de 4 vragen van Rotary. In dit bedrijfsklimaat wordt zijn bedrijf niet alleen gered, maar het wordt bovendien zeer succesvol.

1934

Het criterium van de Vier Vragen wordt goedgekeurd door de Centrale Raad van de Rotary.

1989

De Centrale Raad keurt het belangrijke document "Professionele Verplichtingen van de Rotariër" goed. Dit document bevat een explicitering van de hoge ethische maatstaven en

waarden die door elke Rotariër moeten worden nagestreefd in hun beroep.

2007

Robert Stuart, Rotary Director, tijdens een toespraak in het Italiaanse Sorrento: "In de sfeer van schandalen en machtsmisbruik moeten wij als Rotariërs een primordiale rol spelen in de verdediging van onze principes. Het embleem waarmee wij ons tooien moet voor elk van ons een voortdurende herinnering zijn aan onze verantwoordelijkheden en moet anderen vertrouwen geven opdat ze denken: **"U bent een Rotariër. Ik kan u vertrouwen!"**

2011

In september vergaderde de Board van RI en keurde volgende verklaring goed: 'De filosofie van Rotary berust, sinds haar oprichting, op een integere uitoefening van om het even welk beroep. De Rotaryclubs en de Rotariërs stellen zich in gedrag en daden ten dienste van de beroepsactie en de ethiek. Deze elementen zijn opgenomen in het Doel van de Rotary, in onze fundamentele waarden, in het Criterium van de Vier Vragen en in de Deontologische Rotarycode.'

District 1620 en 2130

In 2006 heeft de Gouverneur beslist om een districtscommissie "**Ethiek**" in het leven te roepen. Deze commissie kwam enkele malen per jaar samen en heeft actief meegewerkt o.a. aan de workshop "**Ethiek en Beroepsleven**" van de Assembly in Brugge (maart 2009). In 2010 werd door Johan Vanmarcke beslist om de districtscommissies "Beroepsactie" en "Ethiek" te fusioneren in de nieuwe Districtscommissie:

"Beroepsactie en Ethiek"

UITGAVE 2024

Redactie

Johan Vanmarcke - Rotary Diksmuide 86XX

Tekstaanvullingen

André Berkvens - Rotary Gent-Prinsenhof

Jean-Marie Vanduyfhuys - Rotary Deinze

Vormgeving

Sofie Van Biervliet

Verantwoordelijke uitgever

Johan Vanmarcke - Rotary Diksmuide 86XX

